

---

*...esu įvykis pati sau, praplaukdama pro vietą erdvėje ir laike
tampu tos vietos ir laiko savybių suma, niekas daugiau.*

Olga Tokarczuk, „Dienos namai, nakties namai“ (vertė Vyturys Jarutis)

Ugnė negalėjo patikėti, kad tokiame didžiuliam pastate taip sunku rasti juodą flomasterį. Bilsteli ir iš karto spaudžia rankeną, atsitrenkdama į kavos kvapą arba į užrakintą spyną. Palikusi drėgnus pirštų atspaudus ant visų aukšto rankenų, sustojusi koridoriaus gale trynė įsiskaudusį riešą. Lyg karštoje saulėje nusvilusi ir apsilaupiusi batelio nosis drauge su Ugne žvelgė į tiltą per upę. Po poros valandų ji eis tuo tiltu pietauti. Kaip ir kas rytą lipdama iš taksi automobilio, būtent šiandien turėjo užkliūti už šaligatvio plytelės. Stuktelėjo taip, kad batuose suspausto piršto skausmą pajuto net savo šiek tiek atsikišusiais iltiniais dantimis. Su Ažuolu Ugnė paskutinį kartą matėsi prieš penkerius metus, 2020-aisiais. Per tą laiką jie nė karto nesikalbėjo. Ir štai jis pakviečia ją draugauti feisbuke. Instinktyviai sutikusi, iš karto pasigailėjo. Apsikeitę keliomis žinutėmis, šiandien eis pietauti. Ir Ugnė negali pasirodyti su nudaužytais batais.

Juodu supažindino Ugnius. Kai gimdymo namuose seselė Ugnės mamos paklausė, kaip pavadins naujagimę, ji negalėjo atsakyti, į galvą lindo tik bendradarbių vardai – Tatjana, Larisa, Nylka... Lyg per tuos devynis mėnesius apie šį klausimą nebūtų susimąšiusi. Aišku, galvojo apie tai, tačiau nieko nenusprendė. Tėvui nerūpėjo: „Tu išrink, man tiks.“ Ji ir išrinko. Palatos kaimynė gretimoje lovoje savo sūnų pavadino Ugniumi. Tai kodėl ne Ugnė? Tikrai, Ugnė! Kaip iš karto nepagalvojo, kriokia taip,

kad atrodo, tuoj užsiliepsnos. Vėliau Ugnius su Ugnė mokysis toje pačioje klasėje, kur tą pačią dieną dvylika metų bus švenčiami jų gimtadieniai. Ugniaus – su mamos keptu tortu, Ugnės – su „Medučiu“ iš prekybos centro. Baigę mokyklą, jie netikėtai susitiko mieste, Lukiškių aikštėje, Ugniui pastebėjus tada dar ant raudono aikštės smėlio Ugnės paliktus pėdsakus. Tada ir supažindino ją su savo bendrakursiu Ažuolu.

Ažuolo tėvas taip ilgai laukė sūnaus, kad anksčiau už jį pasirodė pirmosios žilos sruogos. Ir tik berniukui gimus, jis liovėsi maskuoti žilę juodais plaukų dažais. Tą dieną, savo ir žmonos tėvų, dukterų, kaimynų ir artimiausių kolegų medikų palaikomas, kieme priešais langus pasodino ažuolą. Iššovęs šampaną ir išklauses plojimų visiems pareiškė, kad sūnų pavadins Ažuolu: „Kad būtų stiprus, kad būtų karalius.“ Žmona neprieštaravo, ir taip turėjo garbės savo dviem dukroms vardus išrinkti, o Ažuolą vystydama, migdydama, vėliau į mokyklą, o galiausiai ir į savarankišką gyvenimą išleisdama tyliai į ausį šnibždėjo: „Giliuk tu mano.“ Žinojo, kad sūnui, auginamam būti stipriu vyru-karaliumi, švelnumo labai stinga. Giliuku Ažuolą vadindavo ir Ugnė.

Šilkinė palaidinė nemaloniai lipo prie drėgnos pažastų odos, o kojos nykštys tvinkčiojo. Šiuos velnio batus ji avėjo tik keletą kartų, išskirtinėmis progomis – Kristijono draugo vestuvėse, filmuodamasi. Brangūs, rankų darbo, humaniški – iš netikros odos. Jei jau aukštakulniai – tai patogūs. Nors Ugnė labai abejojo, ar tokių būna. Aukštakulniams antipatiją jautė nuo tada, kai vienas iš buvusiųjų padovanojo pigius lakinius batus lyg ant Hario Poterio burtų lazdelės ir paprašė, kad ji juos apsiautų jiems mylintis. Vos nesusivėmė. Ugnė žinojo, kad Ažuolas į batus atkreips dėmesį. Jie mėgdavo apžiūrinėti praeivių batus ir pagal juos apibūdinti žmogų. Sėdėdavo toje pačioje aikštėje, kur susipažino, po alyvų krūmu, valgydavo ledus ir kurdavo šmaikščias, o kartais liūdnas istorijas apie nepažįstamuosius – nelygu, kokie jų batai. Šiandien jos batai turėjo papasakoti sėkmės istoriją, jei

tik nuo kairiojo bato priekio, lyg išsiliejusi pilnatis, nebūtų baltomis dėmėmis nusilupusi oda. Ažuolo batai bus tvirti, ji tuo neabejojo.

Kiekvieną rytą Ugnė pradėdavo nuo ledinio dušo ir sveikų pusryčių. Išskyrus tada, kai nakvodavo pas Kristijoną. Trečiadieniais nubudusi pas jį, mėgaudavosi karštu vandeniu, sočiais pusryčiais ir dvigubu espresu. Bet taip visą dieną ir neatsibusdavo. Diena būdavo ilga, klampi, tingi, ties kiekvienu judesiu verčianti Ugnę pačią save niuktelėti, tad bent rytais leisdavo sau pasimėgauti tuo, ką, dėl žvalaus proto, paprastai drausdavo. Kaip gerai, kad šiandien antradienis, ir ji, nepaisant minčių apie artėjančius pietus lydinčių šalto prakaito pliūpsnių, jautėsi žvali. Galbūt dėl to, tik įėjusi į susirinkimų kambarį, pieštukinėje ant stalo pamatė juodą flomasterį. Kolegos puolė girti jos išvaizdą, bet apstulbę pritilo, kai ji staigiu judesiu, tarsi laukinis žvėris, puolė prie stalo – ryžtingai išsitiesė ant jo visu kūnu, dešinę ranką atkišo į priekį. Aplinkiniai sustoję ratu tylėjo ir kai ji, vis lyžteldama flomasterio galiuką, bandė užpaišyti nusilupusią batelio nosį.

Esu plaukiantis klaustukas. Esu tarp tada ir dabar.

Klaustukas, nes po mano suriestu stuburu prilipęs taškelis.

Susirinkimas slinko lėtai ir, kaip visada, žadėjo užsitęsusių pabaigą. Kartais tą tempą Ugnei pavykdavo padidinti, tačiau šiandien ji laikėsi ramiai – mintimis vis grįždama prie vienos kolegės lepteltos frazės – kur čia taip išsipustei? Dangus niaukėsi: jei pradės lyti, nusiplaus bato maskuotė. Bet geriau lietus nei tokia tvanka, kai oda kimba prie sielos. Palei langą pypindamas dviračiu pravažiavo berniukas ryškiai oranžiniu šalmu, kelioms

sekundėms išsklaidydamas Ugnės nerimą. Buvo be penkių dvylika. Lygiai po penkių minučių ji pradės kelionę į praeitį, kur viskas kitaip nei tada, kitaip nei dabar. Dar reikia suspėti į tualetą. Negalėdama pristabdyti minčių srauto, Ugnė bent jau įstengė neleisti sau galvoti, ką pirmiausia pasakys Ažuolui. Draudė sau tai visus tuos metus. Mintyse su juo nesikalbėjo. Gal dėl to, kad ir taip turėjo su kuo kalbėtis?

Po dvylikos penkios, o ji dar tik eina tiltu, kai jau turėtų būti vietoje. Skuba, tačiau nelekia per greitai, kad neliktų tamsių ratilų pažastyse. Dangus prasigiedrijo ir tvankuma pasitraukė šiek tiek į vakarus. Užsižiūrėjusi į bato galiuką, vos išvengė iš priekio atlekiančio siuntinių paspirtuko. Šoktelėjus į šoną, rankinės turinys pasipylė ant grindinio, o paskui jį pargriuvo ir pati Ugnė.

– Nu labas. Galvoju, kas čia per gražuolė tupi vidury tilto.

– Labas, Ažuolai, – prisimerkusi į viršų žvelgė Ugnė.

– Tai nebe Giliukas? – pritūpdamas greta jos šyptelėjo Ažuolas.

– Mmm, – akis į bato galiuką nuleido Ugnė.

– Tai labas, Ugne, – jos žvilgsnį vėl sugavo Ažuolas.

– Galvojau, kad tu jau lauki, skubėjau, vos nenutrenkė.

– Mačiau, gerai, kad taip baigėsi. Būtum labiau pavėlavus, – aplink dairėsi Ažuolas.

– Mmm, – nusišypsoti neįstengė Ugnė.

– Nelabai patikimi man atrodo tie kurjerių paspirtukai be kurjerių. Naudojaisi jau kada?

– Dar neteko, – atgavusi nuovoką, Ugnė dairėsi aplink save, ar ko nepaliko.

– Gerai, kad tik tiek pasaulis ir tebutų pasikeitęs... Ne namie nakvosi?

– Ką?

– Dantų šepetėlis, – primerktomis akimis Ugnei šypsojosi Ažuolas, keldamas šepetėlį nuo žemės.

– Pas dantistą po darbo eisiu. Turiu laiko pietums iki pirmos, – iš Ažuolo šepetėlį griebė Ugnė.

– Tai paskubam, – lengvai keldamas ją už alkūnės stojosi Ažuolas.

Atrodė nė kiek nepasikeitęs – toks pat tvirtas, savimi pasitikintis, švelnus, drąsus, gal tik kiek neįprastai perspaudė su ta „gražuole“. Brangus kostiumas, balti marškiniai, akinamai balti dantys, sveikas įdegis, labai geri rudos odos batai. Seniau jis taip neatrodė, bet Ugnės tai nė kiek nenustebino. Vaizduotėje jį būtent tokį ir matė. „O ar aš pasikeitusi? – svarstė Ugnė. – Aš čia vienintelė šiandien turiu būti pasikeitusi.“ Tas penkias minutes einant restorano link ji klausėsi jo pasakojimo apie atostogas – buvo ką tik grįžęs iš dykumos, kur „su chebra raižė visureigiais“. Užteko Ugnei paklausti „su visureigiais?“, ir jis, atrodo, spėjo iš naujo surinkti variklį ir net nusiprausti visą purvą, kuris lieka po visureigių safario.

– Čia hobis tavo? – paklausė Ugnė, kai jiedu prisėdo prie staliuko.

– Jo, sėdau. O tu dar žaidi badmintoną?

– Ne, nepamenu, kada žaidžiau, – Ugnė nuleido akis į meniu.

Su Ažuolu padavėjos elgėsi kaip su senu pažįstamu, o ir jis, atrodė, tuoj į šlepetes įsispirs ir paprašys televizoriaus pultelio.

– Tai kaip atsipalaiduoji?

– Kaip? – Ugnė įbedė akis į Ažuolą.

– Kaip nuleidi garą? Dirbi tai daug, kaip supratau.

– O gal aš neįsitempiu? – pamerkė jam Ugnė.

– O jei rimtai? Pasitūsini dar kaip seniau?

– Baik tu. Nei kaip seniau, nei kaip dar seniau, – stengėsi užduoto ironiško tono nepamesti Ugnė.

– Aš tai, žinok, atvirkščiai, kartais taip užšvenčiam savaitgaliais, kad pirmadienį tik į mišias norisi.

– Gerai, kad šiandien antradienis. Ką valgom? – pakeitė temą Ugnė.

– Žuvies norėčiau.

– Gal man ką patartumei? Matau, tu čia kaip namie.

– Tau bulviniai patiekalai patikdavo – kugeliuks, blynai, – juokėsi Ažuolas, kabindamas švarką ant kėdės atkaltės.

– Ojojoi, – Ugnė suraukė nosį ir kyštelėjo liežuvį, užsižiūrėjusi į įdegusius, gyslotus Ažuolo dilbius.

– Parodyk, parodyk. Iškišk dar liežuvį, – Ažuolas pasilenkė išpūstomis akimis prie Ugnės, o toji traukėsi atbulomis, nedrąsiai kyšteldama liežuvį. – Tavo liežuvis juodas.

– Aaa, tasiau dokumentus, – nervingai nusijuokė Ugnė. – O tu, klausyk, sakei, jau pasidomėjai manimi, kad daug dirbu. Tik antraštes skaitei ar ir komentarus?

– Labiau tarp jų.

Jų pokalbį nutraukė padavėja, priėjusi priimti užsakymo. Kol Ugnės paprašytas Ažuolas rinko jai patiekalą, ji žvelgė į kaitrioje saulėje prie lauko staliuko sėdintį berniuką. Ant stalo buvo pasidėjęs oranžinį šalną. Tėvų niekur nebuvo matyti. Kaip ir dviračio. Vienplaukis berniukas dairėsi tarsi ko ieškodamas.

*Esu tarp ten ir čia, neturiu kūno, tik stuburą,
kuris laiko, kai kvėpuoju.*

– Kur taip žiūri? – paklausė Ažuolas, ir Ugnė pirmą kartą jo balse išgirdo ankstesnijį jį.

– Į berniuką už lango. Įdomu, kur jo tėvai ir kodėl be kepurės per tokį karštį? Atrodo per mažas vienas restorane sėdėti, – paskatinta pasikeitusio Ažuolo balso, Ugnė nuoširdžiai į jį pažvelgė.

– Kokį berniuką? – iš mandagumo per petį dirstelėjęs į langą nusistebėjo Ažuolas. – Puikiai atrodai, šviesiai mėlyna tau tinka.

– O tau balta, – šypsojosi Ugnė Ažuolui.

– Tai papasakok, kaip tu gyveni? – Patogiai kėdėje atsilošė Ažuolas.

– Gerai, labai gerai. Daug dirbu, dėstau, keliauju, kartais nueinu į kiną.

– Kas galėjo pagalvoti, kad pasuksi į politiką?

– Kas galėjo pagalvoti, kad pasuksi į tokį kostiumą ir visureigius? – Keldama kairįjį lūpų kamputį galvą atlošė Ugnė. – Kiek pamenu, net teisių neturėjai.

– Tai turi vyrą? Pavardė vis dar ta pati.

– Tavo irgi.

– Aš rimtai.

– Turiu Kristijoną. O tu?

– Susituokiau Londone. O jūs su tuo Kristijonu gyvenat kartu? – Balta slidžia staltiese šakutę pirmyn atgal stumdė Ažuolas.

– Ne. Sukūrei verslą, kaip svajotojo tavo tėvas? – Toliau žvilgsnį tarsi lanką tempė Ugnė.

– Kodėl tėvas? Tai ir aš svajojau. Bet po magistro studijų Londone pradėjau dirbt banke, pakilau iki generalinio. Tada nusprendėm su žmona grįžt. Tėvai ne jaunyn. Tai dabar esu banko valdyboje, nesiskundžiu.

– Tikrai, kaip tavo tėvai?

– Sensta, bet mano tėvo, žinai, nesustabdysi. O mama paskui jį. Kaip taviškiai?

– Retai juos matau. Bet gerai, nelabai kas pas juos pasikeitė.

– Įdomu, ar mums irgi taip vėliau bus, kad tik sensime ir niekas nesikeis? – Ažuolas susimąstęs žvilgtelėjo į savo laikrodį.

Jiedu nutilo, nuleidę galvas į atneštą užkandį. Sukramčiusi porą kąšnių, Ugnė pajuto, kaip į kūną sugrįžta energija. Ažuolas kalbėjo nesustodamas, vis kažko jos klausinėjo – ritmiškai priartėdamas, nutoldamas, vėl priartėdamas prie praeities, bet taip tvirtai į ją ir neįžengdamas. Ugnei irgi norėjosi kalbėti ir kalbėti, kaip sunkiai ir kiek toli ji nuėjo nuo tada, kai jie paskutinį kartą matėsi. Bet neįstengė išpausti daugiau nei vieno sakinio.